

ORTODOXT KYRKOLIV

Utgiven med välsignelse från H.E. Metropolitén Kyprianos av Oropos och Fili
Årgång 16 Nr 1 2004

Biskop Johannes av Makarioupolis
och subdiakon Stefanos

LEDARE

Nu är det dags för den 16:e årgången av Ortodoxt kyrkoliv! Eftersom vi ännu är inne i den Stora fastan kan det vara lämpligt att skriva något om fastans tid. Stora fastan är den tid då vi på ett speciellt sätt får förbereda oss för att rätt kunna fira den ljusomstrål-
ande påsken. Varje dag får vi be med vår helige fader Efraim Syrierns ord: ”giv mig förmågan att se mina egna synder...” och minnas att den som ber till Gud utan att betrakta sig som en syndare gör det utan nytta, eftersom bönen aldrig når fram. Den andra söndagen i Stora fastan firar vi Helige Gregorios Palamas, som framför alla andra är hesykasmens förkämpe. Därför får han lära oss något om vila, tystnad och stillhet. Om vi skall kunna höra Guds röst tala till oss inom oss själva, i vårt hjärta (då vår kropp faktiskt i dopet blivit

Ortodoxt kyrkoliv utgives av det svenska exarkatet av den Sanna (gammalkalendariska) Grekisk-ortodoxa kyrkan. Vår kyrka har full kommunion med den Ryska Utlandskyrkan under Metropolit Lavr (Laurus), den Sanna Rumänsk-ortodoxa kyrkan under Metropolit Vlasie, och den Sanna Bulgarisk-ortodoxa kyrkan under Biskop Photii av Triaditza

E-post: ortodoxi@passagen.se

Hemsida: www.ortodoxakyrkan.se

Ansvarig utgivare: Biskop Johannes av Makarioupolis

Redaktion: Fader Anders Åkerström

Redaktionens adress: Bävernstränd 18B, 753 19 Uppsala, tfn: 018-127726

Pris: Lösnummer 35:-. Medlemskap av församling inom exarkatet innebär att man får Ortodoxt kyrkoliv utan att prenumerera. Om man vill penumerera på tidningen utan att vara medlem av församlingen insättes 50:- på Pg. 489 94 53-7.

Gåvor och medlemskap av Heliga Konstantin och Helena ortodoxa församling insättes på Pg.489 94 53-7.

Gåvor och medlemskap av Gudaföderskans avsomnande - Uppsala grekisk-ortodoxa församling insättes på Pg. 230613-2

den Helige Andes tempel) så förutsätter det att vi ger tystnaden och det inre livet en chans, annars kommer "världens" larm att förkväva oss och rycka oss bort från Livets källa. Det innebär att vi aldrig får glömma kyrkan, som en oas i vårt liv. Vi ber i den bön som vår Herre själv har lärt oss: "Fader vår...", vi ber inte "Fader min...", vilket innebär att vi inte kan bära en tro ensam utan att vi gör det i gemenskap med de ortodoxt kristna som har strävat och strävar mot samma mål, att nå förening med Gud - gudomliggörelse (*theosis*). Och i denna strävan är den andliga kampen en förutsättning, där vi lär oss om vårt beroende av Gud. Under den Stora fastan föreskriver vår kyrka en avhållsamhet från kött, mjölk och fiskprodukter för att vi ska ledas till att förstå vårt beroendeförhållande till Gud. Genom att öva avhållsamhet förvandlas vårt liv så att vi alltmer ser vårt behov av omvändelse. Avslutningsvis vill jag ta en berättelse från fäderna för att visa på detta. Det är en gripande berättelse om när den helige Sisoës befann sig på sin dödsbädd. Han grät och bad till vår Herre, som hade uppenbarat sig för honom, med orden: "Giv mig mer tid för omvändelse, o Kristus." Bröderna som stod runt hans sjukbädd frågade: "Har du ännu inte omvänt dig färdigt." Den helige mannen svarade: "Tro mig, bröder, jag har ännu inte börjat att omvända mig." För bröderna var den helige Sisoës' ord ett tecken på att han nått den yttersta fullkomligheten som är möjlig här på jorden. Må vi avsluta fastan 2004 med denna lärdom från den helige fadern Sisoës. Må vi därför alltid ha den helige Efraims ord på våra läppar: "giv mig förmågan att se mina egna synder..."

KYRKONYHETER

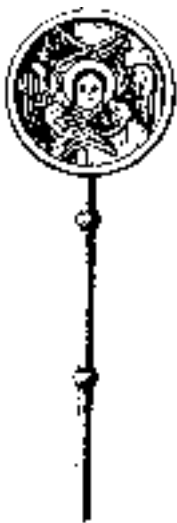
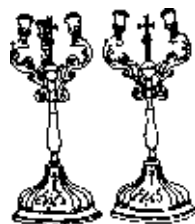
Biskop Johannes i USA

Veckorna före ortodox jul besökte Biskop Johannes av Makarioupolis Helige Gregorios Palamas munkkloster (se bild nedan av brödraskapet) och Heliga Elizabeth, Storfurstinnan av Rysslands kloster, i Etna USA. I nunneklostret bor Biskop Johannes dotter som varit nunna där sedan 14 år tillbaka.

Stefanos subdiakon

Ortodoxins söndag den 16/29 februari 2004 vigde Biskop Johannes av Makarioupolis, med Metropolit Kyprianos välsignelse, läsare Stefanos Jaerpenberg till subdiakon. En subdiakon i den Ortodoxa kyrkan innehar ett av de s.k. lägre ämbetena och subdiakonens funktion i den Gudomliga liturgin är bl.a. att assistera diakonen och prästen med att öppna och stänga de s.k. Vackra portarna samt i förekommande fall bära Hexapteryga (som också kan kallas Ripidia, se bild nedan). Vid en Hierarkisk Gudomlig liturgi ansvarar subdiakonen för de biskopliga ljusen, Trikirion och Dikirion (se bild till höger). En subdiakon utskiljs från de övriga altartjänarna genom att han bär ett orarion ("stola") runt båda axlarna så att det på så sätt bildar ett kors både bak och fram. Detta sätt att bära orarion kallas "det änglalika" eftersom det påminner om serafernas sex vingar som det berättas om i t.ex. Jes 6:2 ("Serafer stodo omkring Honom. Var och en av dem hade sex vingar: med två betäckte de sina ansikten, med två betäckte de sina fötter, och med två flögo de.")

Hexapteryga eller Ripidia

*Subdiakon Stefanos tvår
biskopens händer*

VIGNING AV EN LÄSARE

Kandidaten iklädd rason och/eller exorason står framför Templons Kristusikon. Efter påklädandet av biskopen förs kandidaten till biskopen som står vid de Vackra dörrarna. Kandidaten gör tre prostrationer framför biskopen och kysser hans högra hand. Biskopen välsignar honom och klipper hans hår i korsform, som skall symbolisera den nya läsarens antagande till kyrklig tjänst. Biskopen säger under klippandet:

Biskop: I Faderns.

Diakon: Amën.

Biskop: Och Sonens.

Diakon: Amën.

Biskop: Och den Helige Andes namn.

Diakon: Amën.

Biskopen välsignar över kandidatens huvud tre gånger och placerar sin hand på huvudet och beder:

Biskop: Herre, Gud allsmäktige, välj denne Din tjänare och helga honom. Förläna att han må läsa och begrunda Ditt gudomliga Ord med vishet och förståelse, och att han må behålla sitt liv fläckfritt genom nåden och Din Enfödde Sons människokärlek, med vilken Du är välsignad, tillsammans med Din allheliga, allom goda och livgivande Ande, nu och alltid och i evigheters evighet.

Diakon: Amën.

Sedan giver biskopen den nyvigde Läsaren Apostolos (epistelboken) för att läsa några rader.

VIGNING AV EN SUBDIAKON

Kandidaten förs till biskopen som sitter på en biskopsstol vid de Vackra dörrarna i Templon. Läsarens exorason tages av kandidaten. Biskopen placerar sedan sticharion på läsarens vänstra skuldra. När läsaren skrudat sig med sticharion knyter biskopen orarion runt midjan. Biskopen välsignar så kandidaten tre gånger på huvudet och lägger sedan sin hand på kandidatens huvud och beder:

Diakon: Låtom oss bedja till Herren.

Präst: Herre förbarma Dig.

Biskop: O Herre, vår Gud, som genom en och samme Helig Ande gav goda gåvor till var och en av dem som Du har utvalt. Du har fastställt att det i Din kyrka må vara olika ämbeten och olika grader i Din tjänst för de som tjäna Dina heliga och obefläckade Mysterier. Ytterligare, i Din outgrundliga vishet, har Du bestämt att denna Din tjänare må vara värdig att tjäna i Din heliga kyrka. Därför, o Herre, förläna att han alltid må leva oklanderligt.

Gör att han älskar Ditt hus skönhet, då han står vid dörarna till Ditt heliga tempel och tänder lamporna i Ditt härlighets tabernakel. Upprätta honom i Din heliga kyrka såsom ett grönt olivträd, så att han må bringa fram helighetens frukt. Gör honom till en av Dina trogna tjänare, så att Han, vid tiden för Din ankomst, må mottaga belöningen med dem som gjort Din vilja. Ty Ditt är Riket och makten och härligheten, Faderns och Sonens och den Helige Andes, nu och alltid och i evigheters evighet.

Diakon: Amēn

Biskopen placerar så en handduk på suddiakonens vänstra skuldra och giver den nyvigde en bägare med vatten och en skål. Subdiakonen kysser så biskopens högra hand och tvättar biskopens händer sägande tre gånger:

Osi pisti! (Alla I trogna!)

Sedan står den nyvigde subdiakonen framför Gudsmodersikonen på Templon när den Gudomliga liturgin börjar. Vid slutet av Kerubikhymnen, när biskopen är färdig med berökningen, lämnar subdiakonen sin plats framför Gudsmodersikonen och ställer sig framför de Vackra dörrarna på Templon för att åter tvätta biskopens händer. Vid det stora intåget går subdiakonen på sin plats i processionen. Efter biskopens kommunion tvättar så åter subdiakonen biskopens händer.

Ny svensk munk i Fili

Novis Kyprianos vigdes till munk vid Heliga Kyprianos och Justina kloster, Fili (Athen) med samma namn 23 februari/7 mars 2004. Han kom till klostret som novis under hösten 2002.

Fader Kyprianos biologiska son Fader Theocharis är munk vid samma kloster sedan januari 2002.

Fader Kyprianos är den sjätte personen från vår församling i Stockholm som valt den monastiska vägen.

Ny biskop i Italien för vår synod

Förlåtelsen söndag 9/22 februari 2004 konsekrerades Arkimandrit Silvanos (Livi), abbot i Helige Serafim av Sarovs kloster, Pistoia, till biskop av Lounēs (bör uttalas Lonis). Konsekrationen ägde rum vid Heliga Kyprianos och Justina kloster, Fili (Athen). Biskop Silvanos kommer att ta över de församlingar som löd under Metropolit Giovanni före han insomnade i Herren 14/27 augusti 2002. I Italien finns också Biskop Mikael av Nora från vår synod.

Helige Serafim av Sarovs kloster

Biskop Silvanos i klosterkyrkan

Biskop Silvanos konsekration. Till höger Metropolit Kyprianos.

Från ett föredrag vid Metropolit Kyprianos namnsdagsfirande (se bild nedan) i översättning av Syster Magdalēnē; de Heliga Änglarnas kloster: Tacksägelse 2003:

”Ett gott ord och dess helande kraft”

Ärade metropolit och högt respekterade andlige fader!
Heliga ärkebiskopar!
Respekterade fäder och bröder!
Fromma församlingar av monastiker!
Kära bröder i Kristus!

A

Efter att jag har satt mitt hopp till era förböner, tillåt mig, ovärdige, att översiktligt och enkelt beskriva ämnet för kvällens samling. Jag vill inte tala för länge i egen person, för den ende kompetente och utmärkte läraren och vägvisaren inom den genuina kyrkliga an-

dan är vår biskop, den levande ikonen av Kristus, vars person är förkroppsligad i vår lokala kyrka.

Därför, åkallande Guds Moders och våra ärade helgons, helige Kyprianos och heliga Justinas, hjälp och vägledning, skall jag nu våga, och det med stor tvekan, framställa så mycket som är nödvändigt för en översiktlig introduktion av värdet och den helande kraften av ett gott ord. Vår ödmjuka önskan och hopp är att vår ärade metropolit, som verkligen har ordets gåva, tids nog kommer att avslöja vidden och djupet av ett, för vår frälsning, mycket viktigt ämne. Under tiden ber vi vår andlige fader, att tillåta oss så ett litet frö i alla hjärtan med goda avsikter hos våra bröder i Kristus. Ett frö som egentligen är hans, eftersom han först sådde det i våra hjärtan och det gav hos en del ”30-falt”, en del ”60-falt” och hos en del ”hundrafalt.”¹ Med tanke på denna rika skörd valde vi temat för i år. Först och främst vill vi uttrycka vår tacksamhet till hans person och för hans goda ords välgörande inverkan på våra hjärtan.

B

Så låt oss därför närma oss vårt fina, och samtidigt djupa, ämne med ett levande exempel från vår tradition, som berör oss och direkt vittnar om värdet av ett gott ord och dess helande kraft.

”En gång gick Fader Makarios Egyptiern tillsammans med sin lärjunge från sketen i Egypten till berget Nitria. När de kom fram sade han åt sin lärjunge att gå före. Medan lärjungen gick mötte han en hedning... Han var präst och gick fort med en stav.

– Hallå Satan! Vart är du på väg?, ropade munken obetänksamt till honom.

Då blev han så uppretad att han gav sig på munken och började slå honom utan förbarmande. Till slut lämnade han honom halvdöd. Sedan tog han sin stav och gick fort därifrån. En stund senare mötte Fader Makarios den hedniska prästen. Med en gång började han välsigna honom med stor vänlighet.

– Gud välsigne dig, gode man. Jag önskar dig att du måtte få behålla hälsan, arbetsamme man. Jag önskar att du skall bli frälst!

Hedningen var slagen av förvåning. Han närmade sig helgonet och frågade honom:

- Vad gott ser du i mig, Fader, att du önskar att jag blir frälst.
- Jag ser att du arbetar hårt och springer, svarade helgonet honom, och du förstår inte, min gode man att du arbetar förgäves...
- Min själ mjuknade och fylldes av sötman av det sätt du hälsade, sade den hedniske prästen lugnt. Jag förstår att du är en Guds man. En annan eländig munk, emellertid, förolämpade mig för en liten stund sedan när vi stötte ihop. Och jag gav honom en rejäl omgång. Jag lämnade honom halvdöd av alla slag. Och med en gång föll han ner framför fötterna på Fader Makarios, han omfamnade dem och sade till honom: Om du inte gör mig till munk skall jag inte låta dig gå härifrån! Helgonet reste honom upp och de gick tillsammans dit där hans lärjunge fortfarande låg nerlagen. De lyfte upp honom och tog med honom till kyrkan på berget Nitria. När munkarna såg den hedniske prästen tillsammans med Fadern blev de mycket förvånade. Till sist döpte de honom och de gjorde honom till munk och på grund av honom blev många hedningar kristna. Och så sa Fader Makarios: Ett ont ord gör även en god människa illa, medan ett gott ord kan omvända en ond människa att bli god.²

En första anmärkning, som jag tror uttrycker den generella känslan, är att i den här rörande berättelsen dominerar de starka kontrasterna: den oförsiktige lärjungens ord och den mogna andlige faderns ord, det goda ordet och det onda ordet, ett ord av nonchalans och ett ord av tolerans, ett ord som gör någon vild och ett ord som gör någon tam, ordet som förmörkar den andre och ordet som upplyser honom själv. Så varför, har ordet i sig självt sådana egenskaper? Innehar ordet sådana krafter och samtidigt motsatsen? Vad är det egentligen, det här ordet? Vilket mysterium gömmer det? På dessa frågor kunde mycket djupa svar ges med psykologins³ hjälp, men den här händelsen, ett litet drama utspelat i den egyptiska öknen, tvingar oss att ge svar inom en annan kategori. Låt oss gå in på djupet med välsignelse av de heliga fäderna.

Först av allt förstår vi att den hedniske prästen direkt kände igen i Fader Makarios den sanne gudsmannen, men i lärjungens person en gudsmän bara på ytan. Det visar att ordets effektivitet beror direkt på en persons hjärtas andliga tillstånd. Så om vårt ord kommer ifrån ett hjärta som är bebott av och ger vila åt det förkroppsligade

Guds Ord, då blir vårt ord bärare av och verktyg för Guds upplysande och fridsingivande Ord. Och motsatsen om vårt ord kommer ifrån en tillvaro snärjd av mörka passioner, vidarebefordrar vårt ord håglöshet och störningar av de onda andarna.

Följaktligen är det möjligt att dra en första grundläggande slutsats: När Fader Makarios med sitt goda ord omvände hedningen använde han sig inte av någon vetenskap eller fiskemetod, utan mycket enkelt utgöt sitt hjärta som flödade av den Helige Andes nåd från vår Kristus kärlek.

C

Men låt oss nu bege oss till Atens fattiga förorter, när i början av förra seklet, närvaron av Fader Nikolaos Planas spred hopp och helgelse. Denne, den Allsmäktiges, helige präst besökte mycket ofta en särskild familj, som hyrde ut sin bakgård åt en skomakare. Den stackaren var ateist och en viktig officiell medlem av kommuniströrelsen. Hans hat gentemot alla, och särskilt för präster, visste inga gränser. På platsen där han arbetade brukade han tala entusiastiskt till de andra om var han och hans kompanjoner skulle börja slakten av prästerna. Och han brukade säga: ”Först av allt skall vi slakta den Livgivande källans präster och sedan fortsatte han att tala om de andra.”

Den välsignade Fader Nikolaos med sin karaktäristiska godhet närmade sig honom och sade: ”God eftermiddag, mitt barn”. Skomakaren mumlade något utan att lyfta huvudet från sitt arbete.

Nästa lördag gick Fader dit igen: ”God afton, Lukas”. Han svarade honom ”God afton”, igen utan att lyfta sitt huvud.

Vid sitt tredje besök sa Fader igen ”God afton, Lukas, hur mår du, mitt barn?” Han nedlät sig att säga ”Tack, bra, präst”.

Väldigt ofta brukade Fader besöka platsen där han arbetade, ända tills isen bröt. Han steg upp från sitt arbete, han kysste hans hand vördnadsfullt och riktade sig till alla som följde den heliga fadern och utropade: ”När de skall döda prästerna skall jag säga till dem att inte döda Fader Nikolaos. Och jag skall inte bara säga det, jag skall också beskydda honom.”

Från den dagen när Fader kom gick han fort för att möta honom och kyssa hans hand.

Det är värt att notera att den gode Fader Nikolaos, varken visste om skomakarens avsikter, inte heller visste han något om kommunism, inte heller förstod han hans personlighetsförändring. Det är vad vi tror. Vem vet hur han såg saker med sin förutseende själ. Så den här kommunisten, oavsett hur många predikningar han skulle ha hört eller mängden av råd som skulle ges till honom, ingenting skulle ha påverkat hans förhärdade själ så mycket som den vithårige, lille, gamle mannen som han stående upp hälsade på och glömde sitt gamla förakt. Men resultatet av detta fall är ännu viktigare. ”Genom Faderns förböner omvände sig skomakaren. Och när han en tid senare insjuknade i en sjukdom (underdelen av hans fötter blev förlamade) och dog vid 30 års ålder, dog han som god kristen och förstås utan att ha dödat någon. Åsynen av Faderns ansikte hade ett sådant inflytande på alla som han blev bekant med. Och det var därför han inte hade några fiender. Bara satan, men också honom tillintetgjorde han genom den Helige Andes nåd, som hade tagit boning i hans själ.”⁴

I den här rörande berättelsen ser vi ännu en gång essensen av och källan till de helande krafterna av ett gott ord: Den Helige Andes nåd hade tagit boning i den välsignade Fader Nikolaos och gav hans ord en upplysande och fridfull inverkan.

Men låt oss gå in ner på djupet. Fader Nicholas, som hade kärlekens Gud i sitt hjärta, såg inte i den stackars skomakaren ”något oriktigt och föraktfullt”⁵, utan såg i hans person en Guds avbild som han måste bemöta med respekt. Denna djupa och fundamentala evangeliska sanning hjälper oss att dra en andra grundläggande slutsats: ”Oavsett i vilket sorgligt tillstånd en person må befinna sig i, fortsätter han fortfarande att vara en Guds avbild, han fortsätter att vara den⁶ som blivit förlöst av vår Frälsare Kristi dyrbara blod.” Därför borde inte vår attityd gentemot en person vara formell, inte heller borde den bara uttrycka någon slags moral, utan först och främst vara en attityd av Kristuscentrerad kärlek och respekt. Vi måste bli medvetna om att effektiviteten av vårt ord till den andre ”alltid är i proportion av den procent av genuin kärlek vi har för vår medmänniska, kärleken som har sin boning i våra hjärtan.”⁷

För att hålla mitt löfte om ”en översiktlig introduktion” av vårt

ämne, skall jag avsluta mina ringa reflektioner med en annan rörande historia och en tredje slutsats.

Vår tradition säger att aposteln Jakob, evangelisten Johannes broder, då han leddes till sin martyrdöd, stötte ihop med den person som förrått honom längs vägen. Han stoppade honom, gav honom en hjärtlig kyss och sa till honom: ”Guds frid vare med dig, min broder! Gud välsigne dig!” Den andre blev så förvånad över att se sådan förlåtelse och ropade med entusiasm: ”Från idag är jag också kristen!” Efter denna bekännelse blev han också halshuggen tillsammans med aposteln.”

Genom den här fantastiska händelsen ser vi först och främst ett uttryck för en kärlek som verkligen är gudomlig, när någon har sådan tolerans att han älskar sin fiende och ger honom hjärtliga välgångsönskingar, då blir den personen verkligen av nåd, en gud. Vi ser också att ett gott ord som kommer ifrån denna gudomliga kärlek är sådant, och så starkt, att det inte bara helar och förändrar någon, utan också leder honom till att bli martyr för Kristus.

Jag undrar hur långt ifrån en sådan hög, sann och gudomlig kärlek vi är när våra hjärtan är oroliga och förmörkade för att någon förolämpat avguden vi har av oss själva. Eller när vi vräker ur oss något för att krossa vår broders värdighet, som är en Guds avbild?

Mest ärade metropolit och högt vördade andlige Fader, vi tackar Er igen för att Ert goda ord aldrig slutat flöda från Ert goda hjärta och vattnat våra mer eller mindre ofruktbara hjärtan. Vi är vittnen till de oräkneliga mirakel som Guds nåd utfört genom Er kärleks goda ord, en kärlek som finns inom Er, som svämmas över helt utan ansträngning och kommer inifrån Er och ger Ert ord helande kraft, förändring och upplysning. Tillåt oss, vår andlige fader, att ge er våra hjärtliga välgångsönskingar till Ert namnsdagsfirande och avsluta detta enkla tal.

Må den obefläckade *Theotokos* och de Heliga Beskyddarna av vårt kloster bevara Er i ”frid, heder, hälsa och långt liv”, men också oupphörligen överflödande av det goda ordet för Er andliga flocks uppbyggelse, omvandling och frälsning i Kristus. Amén!

Tack! Förlåt mig!

6 oktober 2003 enligt den kyrkliga kalendern
Tacksägelse och tillbedjan åt Gud. Amën!

¹ Se Matt 17:8, Mark 4:8

² Gerontikon, sid. 71 ab ”Abba Makarios Egyptiern, 39, upplaga ”ASTIR”, Aten 1961. förenklad.

³ Se Fader Philotheus Pharos, Dialogen – Principer och Metoder, upplaga ”AKRITAS”, Aten 1983. Arbetet är baserat huvudsakligen och först av allt på författarens direkta psykoterapeutiska pastorala – och undervisningserfarenhet och på några enkla texter som visade sig var användbara för honom och hans studenter, en av dem (texterna), och den grundläggande, är händelsen med Fader Makarios.

⁴ Martha, nunna (+) Fader Nicholas Planas, sid. 62-63, § 42. ”Det tämjda vildjuret”, upplaga ”ASTIR”, Aten 1967.

⁵ Se Fader Philotheus Pharos, som ovan, sid. 17.

⁶ Se Fader Philotheus Pharos, som ovan, sid. 57.

⁷ Se abbedissa Theodora Hambaki, Gerontikon, sid. 43-44, upplaga 7, Brödraskapet ”Lydia”, Thessalonike 1989.

”Prototypen för berättelsen : Helige Antiachus Pandekto, PG vol. 89, kolumn 1796 B, Ord 116. Även: Evergetinos vol. 2, Ämne 37, § 10.

På vår hemsida

www.ortodoxakyrkan.se

finns nu alltid ett aktuellt gudstjänstschema
för Stockholm och Uppsala!

Se även gärna vår synods hemsida på
grekiska och engelska på

www.synodinresistance.gr

**ΧΡΙΣΤΟΣ
ΑΝΕΣΤΗ!**

